

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

**Dr. Sulyok Tamás úr,
az Alkotmánybíróság elnöke**

Iktatószám: XX-AJFO/157/2023.
Hivatkozási szám: IV/354/2023.

és

**Dr. Bitskey Botond úr,
az Alkotmánybíróság főtitkára
részére**

Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.
1015

Tárgy: Amicus curiae beadvány a IV/354/2023. számú alkotmányjogi panasszal összefüggésben (telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás szabályai bv. intézetben)

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Főtitkár Úr!

Az Alkotmánybíróság honlapjára felkerült IV/354/2023. számú ügyben az indítványozó (a továbbiakban: Indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján kezdeményezett alkotmányjogi panaszában a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet) 39. § (1) bekezdés g) pont, (2) bekezdés h) pont, (3) bekezdés h) pont, 40. § (1) bekezdés g) pont, (2) bekezdés h) pont, (3) bekezdés h) pont, 41. § (1) bekezdés g) pont, (2) bekezdés h) pont, (3) bekezdés h) pont alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kéri az Alkotmánybíróságtól.

Az Abtv. 57. § (1b) bekezdésében foglaltak alapján az igazságügyi miniszternek, mint a törvény kezdeményezőjének lehetősége van az ügygel kapcsolatos álláspontjáról az Alkotmánybíróságot tájékoztatni. Tekintettel arra, hogy az indítvány által érintett 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet előkészítése az igazságügyért felelős miniszter első helyi kodifikációs feladat- és hatáskörének részét képezi, ezért az indítvánnyal összefüggő jogi véleményemről az alábbiak szerint tájékoztatom.

I. A tárgybeli indítvány előterjesztésének előzményei

Az Indítványozó a telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás törvényi szabályozásának rendeleti szintű korlátozását kifogásolta.

Az Indítványozó aggályosnak tartja, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 175/B. §-ában meghatározott telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás időkeretét a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet hivatkozott szakaszai a minimumra csökkentik, amely korlátozás akkor sem felelne meg a szükségességi-arányossági szempontoknak, ha az Alaptörvényben meghatározottak szerint törvényi korlátozásról lenne szó. Álláspontja szerint az Alaptörvény VI. Cikk (1) bekezdésében foglalt családi élet és kapcsolattartás tiszteletben tartásához való alapjoggal kapcsolatos korlátozás rendeleti szabályozással az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében nem megengedett. Az Indítványozó álláspontja szerint a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet támadott rendelkezései ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében, valamint a VI. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.

II. Az indítvány befogadhatósága vonatkozásában megfogalmazott észrevételek

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele¹, hogy az Indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján nem minősül az Indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]; 3286/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.

Mindezeknek megfelelően álláspontom szerint ezen indítványi elem tekintetében visszautasításnak van helye.

III. A telekommunikációs eszközök bv. intézetekben történő használatának szabályozása

Szabályozási előzményként elmondható, hogy a telekommunikációs eszköz (Skype) használata, mint kapcsolattartási forma csak lehetőségként került megállapításra az új büntetés-végrehajtási kódex hatálybalépésével. Először kísérleti jelleggel némely bv. intézetben a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága módszertani útmutatása alapján alkalmazták, elsősorban külföldi elítéltek esetében. A telekommunikációs eszköz használta számukra nagy könnyebbséget jelentett, mivel esetükben a látogatás többnyire a hozzátartozók részéről nem megoldható. A telekommunikációs eszköz használatának jogszabályi alapját a Bv. tv. 173. § (2) bekezdése² adta.

A pandémia időszaka alatt a Skype alkalmazása általánossá vált a büntetés-végrehajtási intézetekben, a veszélyhelyzeti időszakban a látogatófogadás kiváltására szolgált. A telekommunikációs eszköz a gyakorlatban bevált, így a kedvező gyakorlati tapasztalatokra figyelemmel az általános jogrendbe is átkerült. Az egyes büntetőjogi és igazságügyi tárgyú igazságügyi miniszeri rendeletek módosításáról szóló 20/2020. (XII. 30.) IM rendelet 2021. január 1-jei hatállyal terjesztette ki használatát. Megjegyzendő, hogy a rendeleti szintű szabályozás bevezetésekor volt egy rövid időszak, amikor a telekommunikációs eszköz

¹ Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pont és 52. § (1b) bekezdés a) pont

² 173. § (2) *Az elítélt a rezsim szabályok szerint igénybe veheti a bv. szerv által nyújtott elektronikus kapcsolattartási formákat. E kapcsolattartási formák ellenőrzésére és korlátozására az általános szabályok az irányadók.*

használata kizárt volt az egyes végrehajtási fokozatokhoz kapcsolódó szigorúbb rezsim besorolás alatt álló elítéltek esetében, azonban ebben az időszakban még nem volt e kapcsolattartási forma tekintetében a törvényi minimumra vonatkozó előírás a Bv. tv.-ben. Ez a rendelkezés azonban a minimum gyakoriság és tartam Bv. tv.-ben történő rögzítésével kikerült.

A Bv. tv.-nek 2023. január 1-jével beiktatott 175/B. §-a a következőket rögzíti³:

175/B. § (1) Az elítélt a végrehajtási fokozatokra és rezsimekre vonatkozó szabályok szerint havonta legalább egyszer, alkalmanként legalább egy, legfeljebb két órában élhet a bv. intézet által biztosított telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás lehetőségével.

(2) A telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás a bv. intézet rendje, a fogvatartás biztonsága érdekében jogszabályban meghatározott módon ellenőrizhető, indokolt esetben megszakítható, amelyről az elítéltet és a kapcsolattartót tájékoztatni kell.

Ezt követően az 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet szabályozása – némi eltolódással 2023. január 13. napjától – a törvényi minimumhoz igazodik, vagyis e kapcsolattartási forma a hatályos jog szerint már minden rezsim kategória esetén, legalább a törvényi minimumnak megfelelően biztosított.

Jelezni kívánom, hogy a Bv. tv. hivatkozott rendelkezése 2024. január 1-jével az alábbiak szerint módosul⁴:

175/B. § (1) Az elítélt a kategóriákra vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint havonta legalább egyszer, alkalmanként legalább egy órában élhet a bv. intézet által biztosított telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás lehetőségével. A kategóriákra vonatkozó jogszabályi rendelkezés szerinti tartam az elítélt kérelmére a különböző kapcsolattartásra jogosultak szerint harmincperces tartamokra felosztható.

(2) A telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás a bv. intézet rendje, a fogvatartás biztonsága érdekében jogszabályban meghatározott módon ellenőrizhető, indokolt esetben megszakítható, amelyről az elítéltet és a kapcsolattartót tájékoztatni kell.

A módosítás indoka, hogy az elítélt több emberrel tudjon kapcsolatot tartani. A módosítással tehát lehetősége lesz az elítéltnak arra, hogy egy kapcsolattartás alkalmával több hívást kezdeményezzen, így több személlyel is tud majd kapcsolatot tartani. A szabályozás a jövőben kizárólag az alkalmak számának és az egy alkalommal történő alkalmazás időtartamának minimumát fogja meghatározni.

IV. Az indítványban támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálata

Álláspontom szerint az Indítványozó azon állítása, miszerint a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet hivatkozott szakaszai a minimumra csökkentik a Bv. tv. által előírányzott kapcsolattartási időkeretet a telekommunikációs eszköz útján, nem helytálló.

³ egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2022. évi LX. törvény 73. §-a

⁴ igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény 115. §-a

1. Mindenekelőtt szükségesnek tartom áttekinteni az Alkotmánybíróság gyakorlatát arra vonatkozóan, hogy egy adott alapjog vagy szervezet részletszabályai miként állapíthatóak meg törvények végrehajtása során.

Az Alkotmánybíróság a 24/2016. (XII. 12.) AB határozatban megállapította, hogy „[F]üggetlenül attól, hogy a sarkalatosságot hogyan értelmezzük - törvényre, szabályozási tárgyra vagy konkrét rendelkezésre vonatkoztatjuk-e -, nem tartható az a következtetés, miszerint egy sarkalatos szabály tartalmához más jogforrás (egyszerű törvény, esetleg rendelet) soha semmit ne tehetne hozzá. Az nem lehet vitás, hogy a sarkalatos szabályt nem sarkalatos szabály nem helyezheti hatályon kívül, illetve tartalmát, alkalmazhatóságát nem szűkítheti - ezt hordozza a non derogatur-elv. Más a helyzet azonban a kibővítéssel, a sarkalatos szabály alkalmazhatóságát biztosító kiegészítő szabályok megalkotásával. Még az Alaptörvény és törvény viszonyában is megállapítható, hogy önmagában abból, hogy egy kérdést az Alaptörvény szabályoz, nem következik - külön felhatalmazás hiányában sem -, hogy jogszabály ne pontosíthatná ugyanazt a kérdést.” {Indokolás [39] pont}

Továbbá, az Alkotmánybíróság a 6/2023. (VI. 6.) AB határozatban kimondta, hogy „[Még] az alapvető jogokkal kapcsolatban is a közvetett és távoli összefüggések esetében elegendő a rendeleti szintű szabályozás. Ha nem így lenne, mindent törvényben kellene szabályozni. Ebből az következik, hogy mindig csak a konkrét szabályozásról állapítható meg, hogy a törvényi szintű jogforrást követelő tárgykörrel való kapcsolata olyan intenzív-e, amely miatt a rendelkezést már törvénybe kell foglalni.” {Indokolás [60]}

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján tehát megállapítható, hogy azon szabályokat, amelyek egy jogintézmény működését közvetlenül és jelentősen befolyásolják, törvényi szinten szükséges rendezni, azonban közvetett és távoli összefüggések esetében még akkor is elegendő a rendeleti szintű szabályozás, ha az alapvető jogokkal kapcsolatos.

A konkrét esetre vonatkoztatva, álláspontom szerint nincs alkotmányos akadálya annak, hogy felhatalmazást kapjon a jogalkotó a törvényi szintet nem igénylő rendelkezéseket részletező – azaz az érintett alapvető jogokkal közvetlenül kapcsolatban nem álló speciális – rendelkezések alacsonyabb szintű jogszabályban történő rendezésére. Nem minden alapjoggal való összefüggés igényel törvényi szabályozást, de egy alapjog tartalmának meghatározása és lényeges garanciáinak megállapítása, az alapjog közvetlen és jelentős korlátozása csak törvényben történhet. Közvetett és távoli összefüggés esetében – ahogy a fentiek szerint utaltam rá – elég azonban a rendeleti szint is.

2. A konkrét szabályozás tekintetében a Bv. tv. az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összhangban, törvényi szinten az elkövetett bűncselekmény, és az azt elkövető elítélt „veszélyességére” figyelemmel, a szükségesség és arányosság elvére figyelemmel határozza meg az alapvető jog korlátozását az egyes kapcsolattartási formák esetében is, – ha azt korlátozza egyáltalán, mert például a levelezés nincs korlátozva – meghatározza azt a törvényi minimumot, amelyet minden fogvatartott részére biztosítani kell. Ehhez képest a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet kedvezőbb szabályokat állapít meg azon elítéltek esetében, akiknek a rezsिम besorolása általános vagy enyhébb. Ebből következően a rendeleti szabályozás nem korlátozza, hanem épp ellenkezőleg, bővíti a kapcsolattartások gyakoriságát, illetve

időtartamát a kedvezőbb rezsim besorolású elítéltek tekintetében, így nem állítható, hogy lerontja a törvényi szintű szabályozást.

A kapcsolattartási formák törvényi minimumát, illetve az egyes kapcsolattartási formák törvényben meghatározott kizárását vagy korlátozását meghaladó körben, a speciális prevenciót szolgáló progresszív rezsimszabályok rendszere már egy olyan motivációs rendszer, amelynek tartalma nem alkotmányossági kérdés, vagyis a jogalkotói mérlegelés körébe tartozhat a kapcsolattartás rezsim- vagy a 2024. január 1-jétől ezt felváltó kategóriarendszer szerint történő differenciált kialakítása.

A kapcsolattartás szabályozásával kapcsolatosan elmondható, hogy az egyes végrehajtási fokozatokhoz és azon belül a rezsimokhoz kapcsolódóan az egyes kapcsolattartási formák gyakorisága és tartama jogszabályban meghatározott. A telekommunikációs eszköz használata a fegyház és a börtön szigorúbb rezsim besorolás esetén csak a törvényi minimumnak megfelelően biztosított, míg a fogházfokozat enyhébb rezsim besorolás esetén a legkedvezőbb, amely esetben havonta négy alkalommal, hatvan perc időtartamban engedhető, vagyis havonta négy órát tehet ki. Azaz a törvényi szinten a Bv.tv.-ben meghatározott minimumot a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a legszigorúbb szabályozás mellett is biztosítja.

Érdemes kiemelni, hogy az egyes kapcsolattartási formák esetén a Bv. tv. az egy alkalomra vonatkozó időtartamnak nem csupán az alsó értékét határozza meg, hanem annak maximumát is, így pl. a látogatófogadás vagy a telekommunikációs eszköz használata esetén. Ezt ésszerűségi indokok alapozzák meg, mégpedig a kapcsolattartás megszervezhetősége és lebonyolíthatósága szab határt. Ugyanis egy hosszabb időtartam meghatározása esetén nem lenne kivitelezhető, hogy valamennyi fogvatartott részére biztosított legyen a látogatófogadás. Ezekben az esetekben a törvényi minimumnak az időtartam alsó határa tekintendő, vagyis telekommunikációs eszköz használata esetén a törvényi minimum havonta egy alkalommal egy óra időtartam. Mint ahogyan arra már utalás történt 2024. január 1-jétől a telekommunikációs eszköz használata során az egy alkalomra vonatkozó minimum időtartam egy óra lesz és felső határ nem kerül megjelölésre. A 2024. január 1-jével hatályba lépő új kategória-besorolás rendszere is azonos logikára épül, kiegészítve egy az objektivitást célzó, az elítélt által átlátható és kiszámítható előmeneteli rendszerrel, amely kreditpontok szerzésére, fegyelemsértés esetén elvesztésére épül.

V. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti kapcsolattartáshoz való jog

Az Indítványozó véleménye szerint a Bv.tv.-hez képest a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet szükségtelen és aránytalan mértékben korlátozza a telekommunikációs eszközzel történő kapcsolattartást.

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alapján *mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.*

Az Alkotmánybíróság 3067/2021. (II. 24.) AB határozata úgy foglalta össze az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos gyakorlatát, hogy e cikk „*átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét. A magánszféra [...] lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [...]. Rávilágított arra, hogy az Alaptörvény*

VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). Ezen túlmenően önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (jó hírnévhez való jog).” {Indokolás [18]}.

A Bv.tv. 9. §-a rögzíti, hogy az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogait, valamint egyéb jogait és kötelezettségeit – a törvényben meghatározott korlátozásokkal vagy tilalmakkal – a büntetés-végrehajtás rendjével összhangban gyakorolja. A fogvatartottak jogai és kötelességei a jogerős ítéletben kiszabott büntetéshez, a végrehajtásra vonatkozó jogszabályi rendelkezésekhez, valamint a büntetés és büntetés-végrehajtás céljához igazodnak.

A fogvatartott a szabadságvesztés végrehajtása alatt elveszíti a személyi szabadságát, köteles eltérni a végrehajtás tényéből eredően egyes alapvető jogainak és a jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságainak korlátozását.

A Bv. tv. 121. §-a határozza meg azon jogokat, amelyek a szabadságvesztés végrehajtása során szünetelnek, míg a Bv. tv. 119-120. §-a határozza meg, hogy az elítélt egyéb jogai a büntetés végrehajtás rendjéhez igazodó módon, a törvényben meghatározott keretek között korlátozottan érvényesülnek.

A büntetések és intézkedések végrehajtása az állami büntetőigényt hivatott érvényre juttatni, ami az erre kijelölt szervezetek részéről, akár kényszer alkalmazásával is érvényesítendő kötelezettség. Az ehhez szükséges feltételek biztosítása, a végrehajtás során érvényesülő rend és biztonság olyan érdekek, amelyek az elítélt szabad mozgáson túli, más alapvető jogainak korlátozását is megalapozzák. Jóllehet a Bv. tv.-ben a családi kapcsolatokhoz fűződő jog kifejezetten sem a szünetelő, sem a korlátozott alapvető jogok között nem kerül említésre, egyrészt a Bv. tv. 118. § (1) bekezdése szerinti általános tűrési kötelezettség, másrészt a Bv. tv. 119. §-ában külön is nevesített önrendelkezéshez való jog korlátozása miatt, az elítélt életrendje meghatározott, tehát nem gyakorolhatja bármikor és bárhogyan a nem korlátozott alapvető jogait sem, így a családi élethez, kapcsolattartáshoz való jogát sem.

A szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt elveszti a személyi szabadságát, köteles eltérni a végrehajtás tényéből eredően egyes joginak és a jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságainak szünetelését, korlátozását, módosulását.

A büntetésben megnyilvánuló joghátrány érvényesítése, vagyis a végrehajtás egy modern demokratikus jogállamban nem lehet öncélú, a végrehajtási szabályoknak, a végrehajtási kereteknek, illetve a végrehajtás gyakorlatának a büntetési célokat, különösen a speciális prevenciós szempontokat kell szolgálnia, megvalósítania, de legalább is ezen célok elérésére kell törekednie. A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs

tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen.⁵ Az elítéltek társadalmi beilleszkedését elősegítő reintegrációs tevékenységet a végrehajtásért felelős szerv biztosítja. A társadalom védelmét tehát a szabadságvesztés végrehajtása során az szolgálja, ha az elítélt reintegrációja minél sikeresebb.

A reintegrációs folyamat ösztönző rendszere a rezsimszabályok és ezen belül a progresszív rezsimszabályok. A Bv. tv. progresszív rezsimszabályokra vonatkozó rendelkezései a fogvatartottak életrendjét úgy szabályozzák, hogy az egyéniesítés elvének érvényesülése érdekében az életrend kialakítása, annak szigorja, az elérhető kedvezmények és az egyes lehetőségek a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának fokozatai szerint, a fokozatokon belül, valamint a fokozatok között is lépcsőzetesen bővüljenek. A jogok gyakorolhatóságának eltérő mértéke egyúttal a Bv. tv. 83. § (7) bekezdésében rögzített felelősség elvét konkretizálja azáltal, hogy hozzájárul az elítélt felelősségének tudatosításához saját sorának, a szabadságvesztés alatti életrendjének alakulásában.

A bűnismétlés elkerülése olyan ösztönző társadalmi érdek, amely megfelelő szakmai alapját képezi az elítélt együttműködésétől függő lépcsőzetesen bővülő kapcsolattartási rendszernek. A rezsimszabályokban történő előbbre sorolás esetén a kapcsolattartási szabályok bővülnek, ami kellő motiváló erő lehet az elítélt együttműködésének az eléréséhez a reintegrációs terv megvalósításában.

A Bv. tv. 172.§ (1)-(2) bekezdése értelmében a szabadságvesztés végrehajtása során a bv. intézet a végrehajtási fokozatokra és rezsimekre vonatkozó szabályok szerint, a társadalomba való beilleszkedés érdekében elősegíti, hogy az elítélt fenntarthassa és fejleszthesse hozzátartozóival, más személyekkel, valamint a reintegrációs célkitűzéseket elősegítő külső szervezetekkel való kapcsolatát. A kapcsolattartás korlátozásának a bv. intézet rendje és a fogvatartott biztonsága érdekében, vagy egészségügyi okból lehet helye.

A kapcsolattartásra vonatkozó konkrét szabályok alapján az elítélt a rezsimszabályok szerint veheti igénybe a bv. intézet által nyújtott elektronikus kapcsolattartási formákat, a telefonhívást pedig a szabadságvesztés végrehajtási fokozataira és rezsimszabályokra vonatkozó rendelkezések szerinti gyakoriságban és időtartamban kezdeményezheti.⁶

A Bv. tv. 83. § (6) bekezdése külön nevesíti a családi kapcsolatok fontosságát a büntetés-végrehajtási célok között, miszerint „a szabadságvesztés végrehajtása során az elítéltet csak a büntetés céljának eléréséhez szükséges mértékben lehet elkülöníteni a társadalom tagjaitól. Az elítélt számára biztosítani kell a büntetés céljával, valamint az intézet rendjével és biztonságával nem ellentétes családi, személyes és társadalmi kapcsolatok létesítését, fenntartását, illetve fejlesztését”.

A kapcsolattartás fentiekben bemutatott szabályozási keretek között kialakított rendszerét a továbbiakban nem tartom alkotmányossági kérdésnek, vagyis a kapcsolattartási szabályok meghatározása, adott esetben a rezsimszabályok kategóriák szerint történő differenciált kialakítása jogpolitikai döntés kérdése. Természetesen ez nem jelenti, és nem eredményezheti sem a

⁵ Bv. tv. 83. § (1) bekezdés

⁶ Bv. tv. 175. § (1) bekezdés

kapcsolattartási szabályok, sem azok gyakorlatának önkényes kialakítását. Ennek megfelelően a rezsimszabályokhoz igazodó kapcsolattartási rendszer kialakítására is átgondolt módon, törvényben meghatározott célok érdekében került sor.

A hozzátartozókkal, valamint a fogvatartott által megjelölt és egyúttal a büntetés-végrehajtási intézet által engedélyezett személyekkel és szervezetekkel való kapcsolattartás az elítélt büntetés-végrehajtási jogviszonyból származó joga.⁷ E jogosultság alanyi jogként azonban csak a fogvatartott hozzátartozóival való kapcsolattartást jelenti, más kapcsolattartók esetén a kapcsolattartás engedélyezése a büntetés-végrehajtási szervezet mérlegelési jogkörébe tartozik. A kapcsolattartás engedélyezésének megtagadását bűnmegelőzési törekvések, a büntetőeljárás eredményes lefolytatása egyaránt megalapozhatják⁸.

Tekintettel arra, hogy a fogvatartottak kapcsolattartási joga büntetés-végrehajtási jogviszonyból származó jogosultság, így annak érvényesítése és tiszteletben tartásának biztosítása a büntetés-végrehajtási szervezet feladata. E jog ugyanakkor a végrehajtás tényéből fakadóan szükségszerű korlátozásokkal gyakorolható. A kapcsolattartás kereteit elsősorban a végrehajtási intézet rendje és a fogvatartás biztonsága jelölik ki. Ennek megfelelően az intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében van lehetőség a kapcsolattartás ellenőrzésére és korlátozására. A fentiekben túlmenően egészségi ok fennállása esetén a kapcsolattartás korlátozásának is helye lehet.

A szabadságvesztésre ítélt kapcsolattartását tekintve – amely egyébként a reintegráció elismerten fontos eleme – a szabályozás logikája az, hogy a kapcsolattartás minimumát a Bv. tv. szabályozza (például a levelezés korlátlan, csomagot havonta egyszer küldhet és fogadhat az elítélt, látogató fogadására havonta legalább egyszer, alkalmanként legalább hatvan, de legfeljebb százhusz percben, telekommunikációs eszköz használatára havonta legalább egyszer, alkalmanként legalább egy, legfeljebb két órában jogosult) utalva arra, hogy az egyes kapcsolattartási formák, azok gyakorisága és időtartama adott rezsimekhez tartozóan eltérhet. Az egyes rezsimekre vonatkozó részletszabályokat, mint a kapcsolattartás egyedi, adott rezsimhez igazodó gyakorisága, időtartama, pedig 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet tartalmazza.

A rezsimszabályrendszer működtetése és a reintegrációs tevékenység olyan büntetés-végrehajtási szakmai tevékenység, amely a társadalmi visszailleszkedés elősegítését célozza, és amelynek keretében az elítélt szükségleteit, fogvatartási kockázatát feltárják, az elítélt bevonásával kialakítják a reintegrációs tervét, majd annak megvalósítása menetében folyamatosan figyelemmel kísérik az elítélt együttműködését, előrehaladását, büntetés-végrehajtási intézeten belüli magatartását. Ez egy komplex rendszer, amelyben szakmai szempontrendszer alapján folyamatosan elemzik, értékelik az elítélt előrehaladását, együttműködési készségét és ez a fő alapja a rezsimbe sorolásnak.

Az egyes kapcsolattartási formák tekintetében a Bv. tv.-ben előírt minimum garanciális jelentőségű, mivel az ott meghatározott gyakoriságot, illetve időtartamot minden fogvatartott részére biztosítani kell. Jellemzően az egyes végrehajtási fokozatokhoz kapcsolódó szigorúbb rezsim besorolás esetén az elítélt csak a törvényi minimum szerinti kapcsolattartásra jogosult,

⁷ Bv. tv. 122.§ b) pont

⁸ Bv. tv. 177. § (4) bekezdés

míg a progresszív rezsimrendszer alapjaként az általános és az enyhébb rezsim besoroláshoz plusz kapcsolattartási lehetőségek fűződnek.

A társadalom védelmét a szabadságvesztés végrehajtása során az szolgálja, ha az elítélt reintegrációja minél sikeresebb. A reintegrációs folyamat ösztönző rendszere a rezsimrendszer és ezen belül a progresszív rezsimszabályok. A rezsim az egyéniesítés alapelveihez igazodó, az elítéltekre vonatkozó reintegrációs célok megvalósítását biztosító végrehajtási környezet, amelyet e törvény vagy annak céljaival összhangban a bv. szervek vezetői hoznak létre.

Mindezekre tekintettel megállapítható tehát, hogy az elítéltek kapcsolattartásához való joga alkotmányosan igazolható célból, azzal arányosan kerül korlátozásra, figyelemmel különösen arra, hogy a büntetéssel elérni kívánt célok megvalósuljanak.

VI. Összegzés

A fentiekben írottakra tekintettel megállapítható, hogy a telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás szabályainak korlátozását illetően a törvényi és a rendeleti szintű szabályozás megoszlása megfelel az alkotmányos kritériumoknak.

A büntetések és az intézkedések végrehajtása az állami büntetőigényt hivatott érvényre juttatni, ami az erre kijelölt szervezetek részéről, akár kényszer alkalmazásával is érvényesítendő kötelezettség. A szabadságvesztés vagy más szabadságelvonással járó szankció esetén az ehhez szükséges feltételek biztosítása, a végrehajtás során érvényesülő rend és biztonság olyan érdekek, amelyek az elítélt szabad mozgáson túli, más alapvető jogainak korlátozását is megalapozzák.

Mindezek alapján a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet indítványban támadott rendelkezései az indítványban szereplő okokból nem kifogásolhatók, azok megfelelő alkotmányos alapokon nyugszanak.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2023. július „ ”

Tisztelettel:

